

Hríbov smrteľný omyl alebo zvol' si svojho zlodeja

Štefan Hríb sa Pod lampou s obľubou pýta "môže za to demokracia?" a spravidla sa uspokojí s odpoveďou "demokracia je najhoršia forma vlády, ale nič lepšieho ešte nevymysleli".

Akoby si nevšimol, že demokracia a kleptokratická partokracia sú dve rozdielne veci. Zamieňa si dubák s muchotrávkou a to môže byť smrteľný omyl.

Označovať náš chorý politický systém pojmom demokracia je nepochybne mimoriadne nešťastný nápad. Skutočná demokracia vyzerá predsa úplne inak. **Stačí porovnať Slovensko so Švajčiarskom.**

• Švajčiarsky občan uplatnil zásadu suverenity ľudu (moc pochádza od občana) a dal sám sebe dve základné práva:

- právo hlasovať,

- právo voliť

• **vláda a parlament ľudu nevládnú, ale len dočasne spravujú veci verejné. Sú platenými zamestnancami občanov a sú voči nim v podriadenej pozícii:**

- poslanec = zamestnanec

- občan = majiteľ firmy

• úlohou poslancov je odbremeniť občanov od rutinného každodenného rozhodovania. V mene obyvateľov pripravujú a schvaľujú bežné zákony. Tie však nevstupujú do platnosti automaticky. Občania môžu vetovať akýkoľvek zákon a môžu rozhodnúť, že budú o danej veci radšej hlasovať osobne v referende;

• parlament nemá právomoc zmeniť ústavu, to môže iba ľud (referendom)

• občania majú právo zákonodarnej aj ústavodarnej iniciatívy. Po vyzbieraní potrebného počtu podpisov môžu petíciou sami predkladať návrhy zákonov, ktoré parlament po rokovaní so zástupcami petičného výboru buď prijme a zapracuje do legislatívy alebo sa o nich hlasuje v referende;

• pred referendom prebiehajú rozsiahle verejné diskusie a každý s predstihom dostane brožúrku s podrobnými argumentami za a proti. Kto sa nevie rozhodnúť, môže si osvojiť odporúčanie svojej obľúbenej strany;

• **referendum je bez ohľadu na účasť vždy platné a je vždy záväzné.** Neexistuje žiadna možnosť, ako by tomu nejakí zamestnanci občanov (poslanci) mohli zabrániť.

Aj volebný systém je zaujímavý:

- pri voľbách má švajčiarsky volič možnosť zobrať si napríklad kandidátku strany Obyčajní ľudia, "zakrúžkovať" na nej povedzme Matoviča a ostatných vyšktrnúť;
- zároveň môže rukou dopísať ďalšie mená z iných strán - napríklad Luciu Žitňanskú (SDKU), Ľubomíra Galka (SaS), Daniela Lipšica (KDH) a trebárs aj Noru Mojsejovú a bude to platný hlas pre uvedených kandidátov.

Niektoré ďalšie perličky:

- Švajčiari nemajú žiadnu 5 percentnú hranicu na zvolenie do parlamentu;
- pre 8 miliónov obyvateľov im stačí sedem ministrov, pričom jeden z nich striedavo zastáva aj funkciu prezidenta (nepotrebujú na to najvyššieho ústavného pretekára Ivana Šeťoviča);
- **nemajú žiadnu koalíciu a opozíciu.** Švajčiari majú **konkordanciu**. To znamená, že každá väčšia strana má právo i morálnu povinnosť ponúknuť do vlády čo najlepšieho ministra. O zákonoch sa podrobne diskutuje so snahou dosiahnuť už v parlamente čo najväčšiu celospoločenskú dohodu, aby veľká väčšina obyvateľov bola spokojná a aby zbytočne nezaťažovali občanov referendum;
- vláda má dlhodobo celosvetovo najvyššiu dôveru obyvateľstva (75 až 80 %)
- politické strany nedostávajú žiadne príspevky od štátu;
- nezamestnanosť je iba 3 percentá a na užívanie štátu, v ktorom politici nekradnú (nemajú veľmi ako), stačí DPH vo výške 8%;
- suverénni **švajčiarski občania sú vlastníkami svojho štátu**. Nepotrebujú Fica ani Mečiara, pretože potrebné sociálne istoty si vedia zabezpečiť hlasovaním aj sami. Majú svojich politikov pod kontrolou a nemusia meditovať nad tým, ako si zvoliť menšiu gorilu.

A teraz ešte raz, čože to máme na Slovensku? Demokraciu?

Príroda nedáva nič zadarmo. Ani volebné právo. Aj to sme si museli vybojovať. Slovenskí politici nám nanútili nepoužiteľné a nedemokratické pravidlá. Hrajú s nami stále tú istú spoločenskú hru **Zvoľ si svojho zloдея**. Dzurindovské a ficovské skratky k vyšším platom a lepším sociálnym istotám sú len červík na udici. Ale nenechajme sa nachytať.

Jediná cesta k švajčiarskym platom vedie cez "švajčiarske" zákony.

Švajčiari začali svoju púť ku skutočnej demokracii už v roku 1848 a ešte stále nemajú ani zďaleka všetko ideálne.

Ale až keď raz budeme fungovať aspoň tak ako oni, až potom si budeme môcť povzdychnúť **"demokracia je zlý systém, ale nič lepšieho ešte nevymysleli"**.

Jozef Bielik

Autor pôsobil ako vedúci redakcie Lichtenštajnskej televízie